

55971970-3	11/2016	ידיעות תל אביב - כותרת	עמוד 48	1/2	21.96x35.33
מכללת שנק - 1988					

תרבות

גל פולק

כיכר מילאנו

ז'בוטינסקי פינת שדרות מוצקין

שדרות בן גוריון

נורדאו פינת אבן גבירול

רחוב מנחם בגין

רחוב ירמיהו

עם הראש בקיר

- נטע בר סתו, סטודנטית **משנקר** החליטה להתמודד עם תופעת הטרדות בעזרת גרפיטי
- בר סתו ריססה עשרות משפטים פוגעניים ברחובות העיר, בדיוק במקומות שבהם נאמרו לה
 - "הטרדות רחוב הן תופעה כוחנית ולא מספיק מדוברת, והיה חשוב לי להציף אותה", היא אומרת

"קודם כול חשוב לדעת שבמרבית המקרים לא עוזר להגיב. רוב הפעמים זה רק גורר למקום נמוך יותר. באותה סיטואציה ספציפית עצרתי ואמרתי לו שלא ידבר אליי ככה, זה נחשב להטרדה, ובתגור בה הוא ענה לי: 'שחררי קצת, גברת, בסוף את עוד תמותי בתולה'."

מה הרגשת אחרי המקרה הזה?

"התחושה באותו רגע לא הייתה שונה מהפעמים האחרות. מדובר לכאורה במשהו טיפשי, הערה של מי שהו שאני בכלל לא מכירה, אבל התחושה היא פגיעה במרחב האישי-ציבורי שלי ושימוש בכוחניות מולי."

היו משפטים שהתלבטת אם להשאיר בפנקס?

"משפטים כמו 'וויי, איזה חמודה את'. במבט ראשוני זה לא תמיד משתמע כהטרדה, אבל לצערי, מרוב דריכות וחוויות יום יומיות, כל משפט שנזרק לכיווני בליווי המבט הבוחן יכול להרגיש מטריד."

תובנות במפעל נשק

בר סתו גדלה בחיפה. אמה מוזיקאית, ואביה איש מערכות ביטחון. "בית פמיניסטי מאוד", מעידה בר סתו. "גם אחותי הגדולה ואימא שלי מתעסקות לא מעט בהעצמת נשים, כל אחת דרך המקצוע שלה". בתור ילדה לא הראתה עניין בעיסוק האמנותי כקריירה. "רציתי להיות וטרינרית", היא מודה. בצבא שירתה כמדריכת ירי במטווחים, ובהמשך התפקיד הזה הוליד אותה לעבודה בתחום וגם לתובנות פמיניסטיות. "לפני שהתחלתי ללמוד עברתי כמדריכת ירי במפעל נשק", מספרת בר סתו. "זה נחשב למקצוע גברי מאוד, והייתי הבחורה היחידה שסביבה רק גברים.

אליה בנחמדות ובכבוד".

איך יצרת את הפרויקט הזה בפועל?

"הסתובבתי כמה שבועות עם פנקס ביד, וכל הערה שקיבלתי ברחוב תועדה בפנקס, כולל המיקום שבו היא נאמרה. למשפטים האלה יש כוח למרות שהם נאמרו למישהי ככה סתם על הדרך. אחרי שאספתי כל כך הרבה משפטים הבנתי שהמקום הנכון להשאיר אותם הוא ברחוב, משם הם הגיעו."

כבר לא מופתעת

במקום לקחת את אסופת המשפטים המטרידים לסטודיו של **שנקר**, החליטה בר סתו לעשות משהו יצירתי ואמין. "החלטתי שלא לשים את המשפטים במסגרת יפה ומעוצבת אלא להשאיר אותם מאחור. האנשים האלה זורקים את המשפט, וכמו רוב הנשים ששומעות אותם, אני נשארת עם ההרגשה הרעה, לוקחת אותם איתי הביתה, אולי אפילו מאשימה את עצמי בגלל מה שלבשתי. אבל חלק מתהליך העבודה על הפרויקט הזה היה להשאיר את אותן אמירות פוגעניות מאחור. זה לא שלי, זה שייך למי שאמר את זה. לכן כל כתובת גרפיטי כזאת רוססה במקום שהיא נאמרה בו ובשעה המדויקת, וכך היא הופכת להיות חלק מהרחוב ומהמרחב הציבורי שהיא שייכת אליהם".

הייתה הערה שקיבלת ברחוב והפתיעה אותך בבוטות שלה?

"לא. לצערי אני כבר לא מופתעת משום דבר בנושא. היו משפטים יותר גסים מאחרים, כמו למשל 'יש לך לבלוך על התחת, אני יכול לנקות לך אותו' זאת הייתה גם פעם שהגבתי".

איך מגיבים?

תל אביבים רבים בוודאי נתקלו בעת האחרונה בכתובות גרפיטי של משפטים בוטים. בפינת ירמיהו ובן יהודה למשל רוסס על קיר המשפט "יש לך לבלוך על התחת"; בנורדאו-אבן גבירול מופיע על קיר המשפט "את לא רצינית ביוגה, יש לך ירכיים מרגרינה"; ברחוב מנחם בגין 28 נכתב על אחד הקירות "את אוהבת לשחק בכי לים גדולים, הא?" ובבן גוריון הופיע הכיתוב "איזה חולצה מגניבה, אולי תוריד ותביאי לי אותה. כמה זה יעלה לי?"

נטע בר סתו, 27, סטודנטית **משנקר** שהמשפטים האלה ואחרים נאמרו לה, היא שריססה את המשפטים האלה על הקירות. בר סתו הפכה את הפגיעה ואת הכעס ובעיקר את הטרדות הרחוב האלה לפרויקט אמנותי, חושפני ומשמעותי. "הפרויקט התחיל דרך קורס **משנקר** שנקרא 'עיצוב חברה תרבות', היא מספרת. "בקורס ביקשו מאיתנו לבחור תופעה חברתית ולהגיב עליה".

ולמה בחרת בהטרדות רחוב?

"ענייני הטרדות והפגיעה במרחב האישי-נשי-ציבורי הוא נושא שחשוב לי מאוד. הטרדות רחוב זה משהו שאני, ונשים מסביבי, חוות בכל יום וחשוב להציף את זה. לא סתם הסטטיסטיקה מדברת על 'אחת מתוך אחת. אין אישה שלא עברה הטרדה', קובעת בר סתו. "אין שום דבר מחמיא בלצעוק משפטים מחפיים ברחוב, זאת טענה מטופשת שחייבים לנפץ. אם מישהו רוצה להחמיא לי ולהתחיל איתי, אני ממש לא נגד, אבל ההבדל נמצא בכוחניות. אמירות כאלה, כמו הטרדות רחוב, נאמרות בדרך כלל בצעקה, בזמן שאני חולפת באזור, עם בחינת הגוף מלמעלה למטה. אם גבר רוצה להתחיל עם אישה, הוא צריך לגשת

55971981-5	11/2016	ידיעות תל אביב - כותרת	עמוד 49	2/2	26.72x32.85
מכללת שנק - 1988					

רוצה שאני אעלה
אותך על הכתפיים
שתראי יותר טוב?

המדינת ישראל, תל אביב
2016.11.11

"כשריססתי את אחת הכתובות
בדרום תל אביב, הסתכלתי
מסביב וראיתי משמאלי זונות
ומימיני את הלקוחות. באותו
רגע פניתי לבן הזוג שלי
ואמרתי לו, 'אם תגיע לכאן
משטרה, אני הרי זאת שתילקח
למעצר', וזה אחד השינויים
שעוד צריכים לקרות בעתיד"

"אין שום דבר
מחמא בלצעוק
משפטים
מחפצים
ברחוב". בר סתו
צילום: ריאן

רחוב בן יהודה

"חשוב לדעת שבמרבית המקרים
לא עוזר להגיב. רוב הפעמים
זה רק גורר למקום נמוך יותר.
באותה סיטואציה סכפיכית
עצרתי ואמרתי לו שלא ידבר אליי
ככה, זה נחשב להטרדה, ובתגובה
הוא ענה לי: 'שחררי קצת גברת,
בסוף את עוד תמותי בתולה'"

תגיד. אם יש ספק, אין ספק. אם בני אדם, נשים וגב'
רים, יכבדו זה את זה, זאת כבר לא הטרדה".
אך ההרגשה ללכת ברחוב ולראות את הכתובות
האלה, שבמקור הופנו אלייך, מונצחות שם?
"יש לי שלוש כתובות מתחת לבית. פעם המקום הזה
היה זכור לי כמשהו רע שנאמר לי בו משהו שפגע
בי. היום כשאני עוברת ליד המשפטים הם נותנים לי
תחושה על העצמה. אני בחרתי לשים את הכתובת
הזאת שם, אני בחרתי איך היא תיראה. להפך, לקחתי
בעלות על המשפטים האלה, ועכשיו הם שלי ובש'
ליטה שלי".

לחשיפה בזאת בוודאי יש מחיר.
"בינתיים הכי קשה לעמוד בקצב של הלימודים עם
זה, צוחקת בר סתו, "אבל אני באמת מאמינה שמ'
דובר בנושא חשוב, וההסברה היא חלק חשוב מאוד.
השאיפה היא להמשיך להציף את השיח. התחושה
היא שזה יהיה לא אחראי מצדי לא להשתמש בכלים
שניתנו לי כדי להביע. היום יש רפורמה מבורכת של
תלונות על הטרדות מיניות, נשים לא מפחדות ולא
מתביישות יותר. אבל הבחירה שלי בהטרדות רחוב
היא בגלל שזאת תופעה פחות מדוברת ונחשבת לדבר
קטן. אבל אם אדם מרשה לעצמו להגיד לאדם אחר
מה שהוא רוצה, מה מונע בעדו יום אחר גם לגעת במי
שהוא רוצה? מדובר בהפגנת כוחניות".
קיבלת עלייך תפקיד של לוחמת צדק.
"אולי במובן מסוים כן. כשריססתי את אחת הכתו'
בות בדרום תל אביב, הסתכלתי מסביב וראיתי מש'
מאלי זונות ומימני את הלקוחות. באותו רגע פניתי
לבן הזוג שלי שהתלווה אליי ואמרתי לו, 'אם תגיע
לכאן משטרה, אני הרי זאת שתילקח למעצר', וזה
אחד השינויים שעוד צריכים לקרות בעתיד".

ההתנהלות והשיח שם היו שוביניסטיים מאוד. בהת'
חלה, בגלל שרציתי להיות חלק מהחברה, לא בדיוק
הלכתי עם הרגל הפמיניסטי. לקראת סוף העבודה
שלי שם הבנתי כמה אני שחוקה ופגועה. זה מחלחל,
גם אם כהתחלה זה לא במודע".

מה זאת אומרת פגועה ושחוקה?
"היו פעמים שלמרות הכישורים שלי הרגשתי שאני
על תקן 'תראו איוה מגניב זה שיש לנו גם מדריכת
ירי אישה'. יכולתי לראות את זה עם לקוחות חדשים.
גם בהוויי החברתי שמעתי בדיחות גבריות על דירוג
של נשים".

אחרי חוויית מפעל הנשק החליטה בר סתו ללכת
לשנקר והתקבלה ללימודי תקשורת חזותית. "היום
אני מסתכלת על הכלים שאני מקבלת בלימודים
ומבינה שיש לי החובה להשמיע קול בעזרת הכלים
האלה", היא אומרת.

והקול שהשמעת דרך הגרפיטי ודאי הדהד. מה היו
התגובות?

"היו כל מיני תגובות. מצד אחד פנו אליי לא מעט
גברים והתוודו שהם לא ידעו שזאת התחושה של
בחורה כשהיא הולכת ברחוב ואמרו שעכשיו הם ישי'
מו לב. מצד שני היו התגובות שאמרו 'מה, כבר אי
אפשר להגיד לנשים כלום היום?'"

בעקבות התגובות המבחישות הרגשת גם תס'
כול?

"תגובות יהיו תמיד. אני בוחרת להסתכל דווקא על
אלה שפנו אליי, שהיה חשוב להם להתנצל בשם גב'
רים אחרים ואלה ששאלו איך הם יכולים לדעת מה
ההבדל".

ומה את עונה להם?
"אם אתה לא בטוח אם זאת הטרדה או מחמאה, אל